

Beslutningsforslag nr. **B 38**

Folketinget 2015-16

Fremsat den 20. november 2015 af Maria Reumert Gjerding (EL), Stine Brix (EL), Pelle Dragsted (EL), Jesper Kiel (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Johanne Schmidt-Nielsen (EL), Pernille Skipper (EL), Lisbeth Bech Poulsen (SF), Jonas Dahl (SF) og Pia Olsen Dyhr (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bisfenol-A m.v.

Folketinget pålægger regeringen at arbejde for, at der i EU indføres et totalt stop for brug af bisfenol-A i fødevarekontaktmaterialer og salg af fødevarekontaktmaterialer indeholdende bisfenol-A og at følge Frankrigs eksempel og indføre særregler i Danmark, der sikrer dette, indtil de skærpede

regler er indført i EU. Folketinget pålægger endvidere regeringen at foretage en hurtig undersøgelse af, om forbuddet også bør omfatte andre bisfenoler som f.eks. bisfenol S og F.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 68 folketingsåret 2014-15, 1. samling, B 87 folketingsåret 2012-13 og B 17, folketingsåret 2010-11, 1. samling.

Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2014-15, 1. samling, beslutningsforslag nr. B 68, sektion A, B 68 som fremsat, og sektion F, møde 74 kl. 13.43, Folketingstidende 2012-13, beslutningsforslag nr. B 87, sektion A, B 87 som fremsat, og sektion F, møde 98 kl. 11.04, og Folketingstidende 2010-11, 1. samling, sektion A, B 17 som fremsat, og sektion F, møde 28 kl. 11.21.

Forslaget om et forbud genfremsættes, fordi regeringen har annonceret, at den ikke agter at gennemføre nogen reguleringer af hormonforstyrrende stoffer nationalt, selv om der er mulighed herfor ifølge EU's regler. Fremover skal det ifølge regeringen alene ske på EU-plan. Den kemiske industri har imidlertid i årevis haft succes med at blokere for effektiv regulering af hormonstoffer i EU. Derfor sker der ikke noget på EU-plan. Derfor er der behov for en national regulering, mens vi venter på EU.

Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti vil ikke længere acceptere, at myndigheder og den ene regering efter den anden ser gennem fingre med, at alle danskere dagligt via de produkter, vi omgås med, udsættes for hormonforstyrrende stoffer, som stadig flere undersøgelser forbinder med en lang række skadelige effekter på mennesker og fostre. Vi er omgivet af hormonstoffer i så høje koncentrationer, at det er sundhedsskadeligt.

Der eksisterede under den tidligere regering et klart flertal, som dengang var interesseret i et indgreb, men hvor den daværende regering ville afvente effekten af en frivillig aftale. En sådan er ikke etableret. Derfor forventer Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti, at der nu er flertal for en øget regulering.

Bisfenol-A er et organisk stof, der har vist sig at være både hormonforstyrrende og kræftfremkaldende i ganske små koncentrationer. Bisfenol-A anvendes i produktionen af klart plastik, som er næsten brudsikkert, og som benyttes i mange forskellige dagligdags produkter, bl.a. vandflasker, beholdere til fødevarer og epoxybelægninger i konservesdåser.

Bisfenol-A forekommer ikke i naturen, så mennesker udsættes hovedsagelig for bisfenol-A gennem kosten, idet bisfenol-A vandrer over i fødevarer fra beholdere, der indeholder bisfenol-A. Bisfenol-A er optaget på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer og findes på EU's liste over stoffer, som anses for at have hormonforstyrrende effekter. Ud over sine hormonforstyrrende egenskaber, der menes at kunne give brystkræft, livmoderskader og forringet sæd kvalitet, menes bisfenol-A også at påvirke hjernens udvikling samt adfærd og indlæringssevne.

Den Europæiske Fødevarermyndighed (EFSA) offentliggjorde sin nyeste risikovurdering af bisfenol-A i januar 2015. EFSA's anbefaling til en værdi for tolerabelt dagligt indtag (TDI) lyder på 4 µg/kg kropsvægt/dag. Den tidligere TDI-værdi var på 50 µg/kg kropsvægt/dag.

DTU Fødevarerinstitutionen forventes at være uenig med EFSA's sundhedsvurdering af bisfenol-A, fordi EFSA ved fastsættelse af den nye TDI ikke tager højde for effekterne på udvikling af brystkræft, eventuelle hormonforstyrrende effekter og effekterne på hjernens udvikling. DTU Fødevarerinstitutionen foreslår i stedet et markant lavere TDI på 0,7 µg/kg kropsvægt/dag. Dette vil medføre en grænseværdi for afsmitning til fødevarer på 0,04 mg/kg fødevarer (folketingsåret 2014-15, 1. samling, Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, alm. del – bilag 45).

Det er Enhedslistens opfattelse, at man ikke skal vente på et fuldstændigt videnskabeligt bevis, før der gribes ind over for hormonforstyrrende stoffer. EFSA har i årevis afvist forskningsresultater, der påviste alvorlige negative effekter på den menneskelige sundhed som følge af eksponering med bisfenol-A. Disse studier, hvoraf der er henvist til et udpluk i nærværende forslag, viser ændringer på centralnervesystemet, effekter på immunsystemet, påvirkning af adfærd hos piger, reproduktionsforstyrrelser hos mænd og øget tendens til brystkræft. EFSA finder imidlertid, at det videnskabelige design på disse undersøgelser er ufuldstændigt, hvorfor EFSA har valgt at se bort fra disse undersøgelser i sine bestræbelser på at vurdere, om der findes et endegyldigt videnskabeligt bevis for, at bisfenol-A er farligt under det anbefalede niveau. Det er Enhedslistens og Socialistisk Folkepartis opfattelse, at EFSA i årevis har haft mere travlt med at beskytte industriens interesser end befolkningens sundhed.

Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti mener, at regeringen skal følge DTU's indstilling til det fremtidige TDI. Det er vigtigt at understrege, at det TDI, som DTU peger på, er baseret på talrige videnskabelige undersøgelser.

Det vil ikke være første gang, at en dansk regering handler på baggrund af en indstilling fra DTU Fødevarerinstitutionen og i modstrid med EFSA. Den tidligere, borgerlige regering valgte i 2010 at følge folketingsflertallets beslutning om at forbyde bisfenol-A i fødevarerkontaktmaterialer til 0-3 årige på baggrund af DTU Fødevarerinstitutionens nye vurderinger af bisfenol-A fra marts 2010. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2009-10, sektion A, B 42 som fremsat, sektion B, betænkning over B 42, og sektion C, B 42 som vedtaget, og sektion F, møde 23 kl. 11.40 og møde 51 kl. 13.02.

At det er nødvendigt at indføre et lavere TDI for hele befolkningen og ikke kun beskytte spædbørn og småbørn, understreges af undersøgelser, der viser, at bisfenol-A langt fra udelukkende er problematisk for spædbørn og småbørn. F.eks. blev bisfenol-A i DTU Fødevarerinstitutionens undersøgelse afprøvet på drægtige hunrotter i hele drægtighedspe-

rioden og i dieperioden. Her fandt man forringet indlærings-evne hos de hanunger, hvor moderen var udsat for lave koncentrationer af bisfenol-A, (»DTU Fødevarerinstitutionens vurdering af industriens nye developmental neurotoxicity studie (DNT, OECD TG 426) med bisphenol-A og studiets betydning for Fødevarerinstitutionens vurdering af bisphenol A's eventuelle skadelige effekter på udvikling af nervesystem og adfærd«, Fødevarerinstitutionen, Danmarks Tekniske Universitet, 2010).

Et større studie fra 2007, hvor 12 uafhængige eksperter gennemgik mere end 500 videnskabelige undersøgelser af bisfenol-A, peger ligeledes på, at det særlig er fostre og små børn, der påvirkes, når de udsættes for stoffet. Ekspertpanelet var nedsat af det amerikanske center for risikovurdering (Center for the Evaluation of Risk to Human Reproduction (CERHR)) med henblik på at vurdere sundhedsrisikoen ved bisfenol-A.

At eksponering for bisfenol-A er særlig problematisk i fostertilstanden bekræftes af et studie fra 2012, hvor kvinder og deres børn er blevet fulgt fra fostertilstanden, til børnene var 5 år gamle. Studiet beskæftiger sig særlig med den effekt fra bisfenol-A, der forekommer i fostertilstanden, og konkluderer, at der er en indikation af, at børnenes adfærd påvirkes af bisfenol-A, og at påvirkningen er forskellig mellem drenge og piger (Environmental Health Perspectives 120, 2012). Dette bekræfter en amerikansk undersøgelse fra 2009, som viste en sammenhæng mellem udadvendt og aggressiv adfærd hos piger og deres eksponering for bisfenol-A i fostertilstanden (»Perinatal Exposure to Bisphenol A Alters Early Adipogenesis in the Rat«, Environmental Health Perspectives 117, 2009).

En undersøgelse offentliggjort i tidsskriftet Reproductive Toxicology 30, 2010 har imidlertid også påvist, at bisfenol-A er problematisk for mænd. Undersøgelsen, der er foretaget af Michigan University, viser, at flertallet af mænd med lav sædkvalitet også har et mistænkeligt højt indhold af bisfenol-A i urinen. Forskerne fandt endvidere, at graden af skade på sædens dna så ud til at være proportionel med indholdet af bisfenol-A i urinen, (»Bisphenol A formentlig medskyldig i dårlig sædkvalitet«, Ingeniøren, den 13. august 2010).

Dette bekræftes af et studie fra 2013, hvor man konstaterer negativ påvirkning af funktionerne i testiklerne selv ved meget lave koncentrationer af bisfenol-A, (»Differential Effects of Bisphenol A and Diethylstilbestrol on Human, Rat and Mouse Fetal Leydig Cell Function«, PLOS ONE 2012).

Disse undersøgelser peger på, at selv om et forbud mod bisfenol-A i produkter til 0-3 årige er et vigtigt skridt i den rigtige retning, er det langt fra nok. Det er nødvendigt at beskytte børnene allerede i fostertilstanden. Dette betyder, at det er gravide, der skal undgå indtagelse af bisfenol-A, selv i helt lave doser.

Danske forskere har undersøgt den danske befolknings udsættelse for hormonforstyrrende stoffer, herunder bisfenol-A. Mere end 2.200 børn, ca. 900 yngre mænd og 565

gravide kvinder har deltaget i undersøgelserne, som viste, at fire ud af fem af de undersøgte børn, næsten alle mænd og ni ud af ti gravide kvinder havde bisfenol-A i deres urin, jf. »Hverdagen er stopfuld af usynlige hormoner«, kronik i Politiken, den 10. november 2014.

Bisfenol-A optages typisk via kosten og udskilles i urinen inden for et døgn. En række andre undersøgelser har påvist den direkte sammenhæng mellem indtagelse af fødevarer fra beholdere, der indeholder bisfenol-A, som er udbredt i Danmark, og tilstedeværelsen af stoffet i urinen. Således har en undersøgelse foretaget af forskere fra Harvard Universitet vist, at når man f.eks. drikker vand fra beholdere af polycarbonatplast, stiger indholdet af bisfenol-A i urinen med 69 pct. på en uge (»Polycarbonate Bottle Use and Urinary Bisphenol A Concentrations«, Environmental Health Perspectives 117, 2009). Dåsemad er ligeledes blandt de fødevarer, hvor bisfenol-A er udbredt og dermed også en af de væsentlige eksponeringskilder. Dette viste en amerikansk forbrugertest. Undersøgelsen bekræfter, at bisfenol-A vandrer fra beholderen over i fødevarerne.

Den 13. oktober 2012 forbød Frankrig bisfenol-A i fødevarerkontaktmaterialer, (»Loi no 2012-1442 du 24 décembre 2012 visant à la suspension de la fabrication, de l'importation, de l'exportation et de la mise sur le marché de tout conditionnement à vocation alimentaire contenant du bisphénol A (1)«). Frankrig blev dermed det første land i Europa, der besluttede at beskytte hele befolkningen mod eksponering for bisfenol-A gennem kosten. Forbuddet trådte i kraft den 1. januar 2015. I Sverige drøfter man ligeledes en udfasning af brugen af bisfenol-A i termisk papir og i produkter, der er i direkte kontakt med fødevarer. Sverige ønsker, at udfasningen skal ske så hurtigt så muligt og senest i 2020. De svenske myndigheder vil arbejde for et forbud i EU. Hvis et EU-forbud ikke er klar i 2017, vil man undersøge muligheden for et nationalt forbud. Den svenske undersøgelse peger på, at en udfasning af brugen af bisfenol-A vil kunne gennemføres uden større konsekvenser for økonomien (<http://www.regeringen.se/sb/d/19851/a/252812>).

Det er Enhedslistens og Socialistisk Folkepartis opfattelse, at et totalforbud vil være den mest effektive måde at beskytte befolkningen mod bisfenol-A. Men indtil et forbud kan træde i kraft, bør man som minimum følge DTU's anbefalinger om et lavere TDI, som er baseret på talrige studier af de problematiske effekter af bisfenol-A på den menneskelige sundhed.

Der er desuden behov for, at der hurtigt bliver foretaget en undersøgelse af, om forbuddet også bør omfatte andre bisfenoler som f.eks. bisfenol S og F. ANSES, den franske myndighed for fødevarer, miljø og arbejdsmiljø, skriver i en rapport fra 2013 (www.anses.fr, ANSES Opinions Request no. 2009-SA-0331 and no. 2010-SA-0197 »on the assessment of the risks associated with bisphenol A for human health, and on toxicological data and data on the use of bisphenols S, F, M, B, AP, AF and BADGE2« <https://www.anses.fr/fr/system/files/CHIM2009sa0331Ra-0EN>). PDF Uautoriseret oversættelse:

»Anbefaling om andre bisfenoler og/eller erstatninger for BPA:

ANSES insisterer på behovet for, at industrien vurderer de potentielle risici ved BPA-erstatningsprodukter og andre bisfenoler. ANSES finder, for så vidt angår de stoffer, der har en effekt ved lave doser eller potentielt har hormonforstyrrende effekt, at risikovurderingen af stofferne bør foretages uanset mængden af det anvendte stof, hvis forbrugerne ventes at blive eksponeret for stoffet.

Denne ekspertundersøgelse giver ikke et fuldstændigt billede af de undersøgte stoffers farlighed for menneskers hel-

bred. De undersøgte bisfenoler og erstatninger for BPA bør undersøges yderligere for at kortlægge deres toksikologiske profiler i forhold til deres toksikokinetiske egenskaber (BPS, BPB etc.), reproduktionstoksicitet (BPS, BPF, BPAP etc.) og mekanistiske egenskaber (BPAP, BPM).

Stoffernes strukturelle lighed med BPA og deres østrogeniske potentiale gør, at der bør udvises den største forsigtighed over for disse. Der må forventes at blive præsenteret nye alternativer til stofferne, men disses sikkerhed bør vurderes i hvert enkelt tilfælde forud for enhver brug.«